

Date: 24. januar 2013

Høringsuttalelse - endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument

Til Kulturdepartementet,

postmottak@kud.dep.no

Vi viser til brev ref. 2012/13910-MOR ang. høring "endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument" fra Kulturdepartementet 12.12.2012 ref. 11/673.

Denne saken er viktig for flere sentrale forskningsmiljøer ved Humanistisk fakultet, UiO. Ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier er Norsk Ordbok 2014, Tekstlaboratoriet, Enhet for digital dokumentasjon og Enhet for bokmålsleksikografi enheter som er sentrale i innhenting og tilrettelegging av tekstsamlinger til forskningsformål. Ved Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk er det flere store og langvarige prosjekter (SPRIK og RuN), som omfatter en rekke av språkfagene på instituttet, og som likeledes bruker mye tid på å innhente og tilrette tekster fra publiserte kilder. Også Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk har et større prosjekt, Proiel, hvor tekster står sentralt. Forskere ved Tekstlaboratoriet leder det store NFR FRIHUM-prosjektet Norwegian Dialect Syntax, og er ansvarlig for den tekniske infrastrukturen til hele det nordiske Scandinavian Dialect Syntax-prosjektet og til mange store korpus, hvorav vi nevner NOWAC utviklet av nedlastede webtekster og Oslo Parallel Corpus, begge med spesiell tillatelse fra Kulturdepartementet. Alle enhetene som er nevnt her har svært aktive forskningsmiljøer, og er ansvarlige for tekstlig forskningsinfrastruktur.

Slike aktiviteter er i betydelig grad avhengig av et rikt utvalg av tekster, tale- og videomateriale. Vi bruker mye tid og krefter på å forhandle tilgang for forskningsformål til tekster som er beskyttet i henhold til Lov om opphavsrett til åndsverk (Åndsverkloven). Dette arbeidet kan gjøres mye enklere gjennom en endring i lov om avleveringsplikt slik at forskningsmiljøer får automatisk tilgang til pliktavlevert materiale for forskningsformål.

Høringsnotatet foreslår følgende nytt andre ledd i § 1-4 forskrift 21. desember 2001 nr. 1563 (forskrift til åndsverkloven):

"Nasjonalbiblioteket kan for forskningsformål anvende digitalt pliktavlevert materiale som grunnlagsmateriale for språklige korpus som kan inngå i Språkbanken."

Vi mener at dette forslaget er interessant, men faglig sett noe snevert. Som høringsnotatet påpeker, er formålet med Språkbanken i hovedsak å støtte språkteknologisk forskning og utvikling. Dette inkluderer ikke f.eks. språksosiologiske, rent lingvistiske, litterære eller historiske studier. Dermed risikerer humanistisk forskning i vid forstand å bli stående utenfor denne utviklingen.

Gjennom prosjektet CLARINO arbeider Universitetet i Oslo i et konsortium av norske universiteter og forskningsinstitusjoner, i samarbeid med Nasjonalbiblioteket og Uninett Sigma, med å lage nasjonale språkforskningsinfrastrukturer. Tekstlaboratoriets prosjekt LIA (Language Infrastructure made Accessible) ble satt på Norsk veikart for forskningsinfrastruktur 2012, og prosjektet MENOTEC på samme veikart har også en sterk gruppe ved UiO. CLARINO er gjennom en norsk intensjonserklæring knyttet til CLARIN (et European Research Infrastructure Consortium). Disse forskningsinfrastrukturene har en bredere humanistisk relevans enn Språkbanken har i sitt mandat. CLARINO sikter mot språklige korpus som er relevante bl.a. fra et språkvitenskapelig, litterært, filosofisk, historisk eller kulturelt forskningsperspektiv.

For å sikre inkludering av et bredt spekter av humanistisk forskning, foreslår vi følgende nytt andre ledd i § 1-4 forskrift 21. desember 2001 nr. 1563:

"Nasjonalbiblioteket, norske universiteter og forskningsinstitusjoner kan for forskningsformål anvende digitalt pliktavlevert materiale som grunnlagsmateriale for språklige korpus som kan inngå i Språkbanken eller i nasjonale språkforskningsinfrastrukturer."

Med hilsen

Bente Christensen
Instituttleder